

PHÂN TÍCH TÁC ĐỘNG CỦA DẠY HỌC MÔN LUẬT KINH TẾ ĐẾN VIỆC PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC THỰC HIỆN NGHỀ KẾ TOÁN DOANH NGHIỆP

Phạm Thị Hằng
Trường Cao đẳng Nghề Điện Biên
Email: hangpham1707@gmail.com

Tóm tắt: Các kiến thức về Luật Kinh tế có liên quan mật thiết đến các nội dung dạy học trong các môn học chuyên môn nghề Kế toán doanh nghiệp. Người học được vận dụng các kiến thức, kỹ năng đã được học ở môn Luật Kinh tế để giải quyết các nhiệm vụ học tập trong các môn học chuyên môn. Qua đó, người học lĩnh hội những kiến thức chuyên môn, hình thành kỹ năng nghề nghiệp mới, tức là phát triển năng lực thực hiện của nghề Kế toán doanh nghiệp ở người học.

Từ khóa: Luật kinh tế, nghề kế toán doanh nghiệp, năng lực thực hiện.

ANALYSING THE INFLUENCE OF TEACHING BUSINESS LAW SUBJECT ON COMPETENCY OF STUDENTS MAJORING IN BUSINESS ACCOUNTING

Pham Thi Hang
Dien Bien Vocational College
Email: hangpham1707@gmail.com

Abstract: Business law knowledge closely concerns specialized subjects of business accounting. After learning Business Law subject, students can apply knowledge and skills in handling learning tasks of specialized subjects of business accounting. By this way, they perceive professional knowledge and practise new professional skills. Thus, their competency as business accountants is developed.

Keyword: Business law, business accounting occupation, competency.

Nhận bài: 16/04/2025

Phản biện: 12/05/2025

Duyệt đăng: 16/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong lĩnh vực giáo dục nghề nghiệp (GDNN), đào tạo nghề Kế toán doanh nghiệp (DN) có mục tiêu đào tạo nhân lực trực tiếp thực hiện công việc kế toán trong các DN. Chú trọng rèn luyện và phát triển năng lực (NL) thực hành nghề cho người học là vấn đề trọng tâm trong quá trình đào tạo.

Để đạt được mục tiêu đào tạo, chương trình đào tạo nghề Kế toán DN của các trường cao đẳng, trường trung cấp được thiết kế bao gồm nhiều môn học/mô đun, trong đó có môn Luật kinh tế (LKT). Các kiến thức cơ bản về LKT (như địa vị pháp lý của DN, pháp luật về hợp đồng kinh tế, pháp luật về lao động...) là không thể thiếu đối với một nhân viên kế toán DN.

Vị trí, vai trò của môn học LKT trong chương trình đào tạo nghề Kế toán DN đã được các cơ sở GDNN nhìn nhận rõ. Tuy vậy, cần phải làm rõ hơn sự ảnh hưởng của các kiến thức LKT đến việc rèn luyện các kỹ năng nghề nghiệp ở người học. Việc phân tích này là cơ sở quan trọng để các giáo viên lựa chọn và tổ chức quá trình dạy học một cách hiệu quả theo hướng phát triển năng lực thực hiện (NLTH) nghề Kế toán DN cho người học.

Để thực hiện được mục tiêu nghiên cứu, nhóm tác giả đã phân tích, tổng hợp, hệ thống hóa, khái quát hóa các tài liệu lý luận về đào tạo theo NLTH kết hợp với tổng kết kinh nghiệm thực tiễn của cá nhân trong việc dạy học LKT và các môn học chuyên môn nghề Kế toán DN.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Phân tích năng lực thực hiện nghề Kế toán doanh nghiệp

Theo Nguyễn Đức Trí (1993), “NLTH là khả năng thực hiện được nhiệm vụ, công việc trong nghề theo tiêu chuẩn đặt ra đối với từng nhiệm vụ, công việc đó. NLTH là các kiến thức, kỹ năng, thái độ đòi hỏi đối với một người để thực hiện hoạt động có kết quả ở một công việc hoặc một nghề”. Theo Đỗ Mạnh Cường: “Cấu trúc của NLHT của một nghề bao gồm 4 bộ phận: NL thực hiện công việc cụ thể, NL quản lý công việc, NL xử lý các sự cố, NL hoạt động trong môi trường làm việc”.

Như vậy, NLTH nghề Kế toán DN là khả năng thực hiện các nhiệm vụ, các công việc của nghề Kế toán DN theo các tiêu chuẩn đặt ra; là sự tích hợp các kiến thức, kỹ năng và thái độ nghề nghiệp cần thiết để người học có thể tìm được việc làm sau khi hoàn thành chương trình đào tạo. Theo cấu trúc của NLTH nói chung, NLTH nghề Kế toán DN bao gồm:

Năng lực thực hiện các công việc cụ thể của nghề Kế toán DN: Thao tác chứng từ (thiết kế, lập, tiếp nhận, xử lý, hoàn thiện), tính giá các đối tượng, ghi sổ kế toán, lập báo cáo kế toán, nhập dữ liệu vào phần mềm kế toán...

Năng lực quản lý công việc: phân tích thông tin kinh tế - tài chính, tình hình sử dụng các nguồn lực trong DN; lập kế hoạch; lựa chọn phương án tối ưu trong việc giải quyết các tình huống trong

nghề Kế toán; thiết lập mối quan hệ giữa kế toán với các đơn vị, cá nhân trong DN trong việc tổ chức thực hiện công việc kế toán; thực hiện phân công, phân nhiệm trong kế toán...

Năng lực xử lý tình huống bất thường: Quá trình xử lý, kết quả xử lý các sự cố phát sinh trong quá trình làm việc (mất tài liệu kế toán, tổn thất tài sản, chậm thanh toán, vi phạm hợp đồng...).

Năng lực hoạt động trong môi trường làm việc: Phối hợp, hợp tác làm việc trong phòng kế toán, trong DN; biểu đạt ý tưởng, thông tin để giải quyết công việc; giao tiếp và thực hiện công việc với các đối tác của DN (khách hàng, nhà cung cấp, ngân hàng, nhà đầu tư...).

2.2. Ý nghĩa của dạy học môn Luật Kinh tế trong đào tạo nghề Kế toán doanh nghiệp

Trong chương trình đào tạo nghề Kế toán DN của các cơ sở GDNN, LKT giữ vị trí là môn học cơ sở, hỗ trợ cho các môn học chuyên môn nghề Kế toán DN. Môn học này giúp người học lĩnh hội những kiến thức cơ bản nhất trong lĩnh vực LKT, như: như địa vị pháp lý của DN; pháp luật về quan hệ lao động trong DN, hợp đồng trong kinh doanh - thương mại, giải quyết tranh chấp, phá sản DN.

Trong môi trường làm việc thực tế tại DN, các nhân viên kế toán thường xuyên phải giải quyết các mối quan hệ về mặt kinh tế - pháp lý giữa DN với các chủ thể, ví dụ như: quan hệ lao động - tiền lương - bảo hiểm xã hội giữa DN và người lao động, quan hệ về việc thực hiện nghĩa vụ theo hợp

đồng đã ký giữa DN và khách hàng, quan hệ về việc thực hiện nghĩa vụ góp vốn của chủ sở hữu với DN... Do vậy, trong quá trình học ở trường, người học phải được tích lũy các kiến thức về LKT và được vận dụng chúng, đặc biệt là trong quá trình học các môn học chuyên môn nghề kế toán DN. Nếu thiếu đi mảng kiến thức này, chắc chắn người học sẽ gặp rất nhiều khó khăn, thậm chí không thực hiện được công việc chuyên môn kế toán khi làm việc tại các DN hoặc thực hiện các hoạt động vi phạm pháp luật do không hiểu biết; không thể tư vấn cho nhà quản lý DN trong việc điều chỉnh các hành vi kinh doanh của DN...

2.3. Tác động của dạy học Luật Kinh tế đến việc phát triển năng lực thực hiện nghề Kế toán doanh nghiệp ở người học

Để thấy được tác động của việc dạy học môn LKT đến việc phát triển NLTH nghề kế toán DN ở người học, cần phải (1) phân tích nội dung kiến thức LKT để tìm ra các kiến thức có liên quan mật thiết đến nội dung dạy học các môn học chuyên môn nghề Kế toán DN; (2) xác định xem mỗi kiến thức về LKT được tìm ra ở trên có tác động đến việc hình thành bộ phận nào trong NLTH nghề Kế toán DN.

Để thực hiện việc phân tích này, các kiến thức về LKT được tác giả chia làm 05 nhóm: (1) Địa vị pháp lý của DN, (2) Pháp luật về quan hệ lao động trong DN, (3) Pháp luật về hợp đồng kinh tế, (4) Pháp luật về giải quyết tranh chấp kinh tế, (5) Pháp luật về phá sản DN.

Bảng 1. Phân tích kiến thức về Địa vị pháp lý của DN trong mối liên hệ với các kiến thức chuyên môn nghề kế toán DN

Cấu trúc NLTH nghề kế toán DN	Nội dung tác động của kiến thức về Địa vị pháp lý của DN
NL thực hiện các công việc cụ thể	- Tiếp nhận, kê khai, xác định tài sản của DN. - Chuẩn bị tài liệu kế toán phục vụ việc thành lập DN. - Xây dựng hệ thống tài khoản. - Hạch toán chi tiết vốn chủ sở hữu. - Thủ tục, mức chia lợi nhuận...
NL quản lý công việc	- Tổ chức bộ máy kế toán. - Tổ chức hạch toán ban đầu...
NL hoạt động trong môi trường làm việc	Kỹ năng giao tiếp, phối hợp làm việc, làm việc nhóm, thuyết trình.

Các kiến thức về địa vị pháp lý của DN có liên quan mật thiết với nhiều nội dung dạy học thuộc các môn học chuyên môn nghề Kế toán DN. Cụ thể:

Kiến thức về đăng ký DN có liên quan mật thiết với các nội dung dạy học về hạch toán tài sản của DN (như: thủ tục tiếp nhận tài sản góp

vốn, xác định đối tượng kế toán là sản sản để hạch toán) nằm trong các môn học chuyên môn nghề kế toán DN.

Kiến thức về đặc điểm của từng loại hình DN có liên quan mật thiết đến các nội dung dạy học về xây dựng hệ thống tài khoản kế toán, hạch toán

chi tiết vốn chủ sở hữu, tổ chức hạch toán ban đầu và luân chuyển chứng từ... thuộc các môn học chuyên môn nghề kế toán DN. Chẳng hạn, đặc điểm sở hữu vốn trong công ty cổ phần có nhiều khác biệt so với DN tư nhân. Do vậy, việc tổ chức hạch toán, hạch toán chi tiết vốn chủ sở hữu trong 2 loại hình DN này sẽ có những điểm khác biệt. Nếu các nhân viên kế toán không lĩnh hội được kiến thức LKT này, chắc chắn họ sẽ không thể tổ chức việc hạch toán được chính xác, hiệu quả.

Như vậy, các kiến thức về địa vị pháp lý của DN là cơ sở quan trọng và không thể thiếu để các nhân viên kế toán DN thực hiện tốt các công việc chuyên môn như: tiếp nhận, kê khai, xác định tài sản của DN; xây dựng hệ thống tài khoản; tổ

chức bộ máy kế toán... (như phân tích tại Bảng 1). Nói cách khác, việc dạy học các kiến thức về địa vị pháp lý DN sẽ giúp người học hình thành và phát triển các NL thực hiện các công việc cụ thể, NL quản lý công việc... (như phân tích ở Bảng 1); qua đó phát triển NLTH nghề Kế toán DN ở người học.

Tương tự như vậy với 4 nhóm kiến thức LKT còn lại. Chúng đều có liên quan mật thiết đến nhiều nội dung dạy học các môn học chuyên môn nghề Kế toán DN. Dạy học các kiến thức LKT này sẽ giúp người học được tích hợp và vận dụng kiến thức, rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp của một nhân viên kế toán DN, qua đó phát triển NLTH. Bảng phân tích dưới đây minh họa rõ vấn đề này.

Bảng 2. Phân tích các kiến thức Luật kinh tế trong mối liên hệ với các kiến thức chuyên môn nghề kế toán DN

	NL thực hiện các công việc cụ thể	NL quản lý công việc	NL xử lý tình huống bất thường	NL hoạt động trong môi trường làm việc
Pháp luật về quan hệ lao động trong DN	- Thực hiện các chế độ quy định về tiền lương, bảo hiểm - Hạch toán chi tiết lao động, tiền lương	- Thiết lập mối quan hệ giữa các bộ phận trong DN để hạch toán lao động, tiền lương - Xây dựng phương án quỹ lương, kế hoạch chi phí tối ưu...	- Giải quyết các sai sót, khiếu nại về tiền lương, bảo hiểm; xử lý trách nhiệm vật chất, bồi thường vi phạm trong quan hệ lao động...	Kỹ năng giao tiếp, phối hợp làm việc, làm việc nhóm, thuyết trình
Pháp luật về hợp đồng kinh tế	- Tổ chức hạch toán tài sản, khoản thu - chi - Theo dõi, đơn đốc thanh toán	- Xây dựng phương án thanh toán hợp lý cho DN...		Kỹ năng giao tiếp, phối hợp làm việc, làm việc nhóm, thuyết trình
Pháp luật về giải quyết tranh chấp kinh tế			- Xác định, chứng minh, thiệt hại do vi phạm hợp đồng - Xây dựng phương án tối ưu xử lý thiệt hại, thu hồi tổn thất...	Kỹ năng giao tiếp, phối hợp làm việc, làm việc nhóm, thuyết trình
Pháp luật về phá sản DN	- Xác định giá trị tài sản, công nợ		- Xác định dấu hiệu DN lâm vào tình trạng phá sản - Xây dựng phương án khắc phục tình trạng mất khả năng thanh toán nợ - Xử lý tài chính khi phá sản DN	Kỹ năng giao tiếp, phối hợp làm việc, làm việc nhóm, thuyết trình

Các phân tích ở trên cho thấy rằng, các kiến thức về LKT có liên quan mật thiết đến các nội dung dạy học trong các môn học chuyên môn nghề kế toán DN. Sau khi đã học xong môn LKT, người học được vận dụng các kiến thức, kỹ năng đã được học để giải quyết các nhiệm vụ học tập trong các môn học chuyên môn. Thông qua đó lĩnh hội những kiến thức chuyên môn, hình thành kỹ năng nghề nghiệp mới, tức là phát triển NLTH của nghề Kế toán DN ở người học.

2.4. Một số ý kiến bàn luận

Muốn phát triển đầy đủ NLTH nghề Kế toán DN cho người học, trong quá trình dạy học môn LKT cũng như các môn học chuyên môn cần lưu ý một số vấn đề sau:

Thứ nhất, môn LKT phải được tổ chức dạy học theo đúng vị trí là một môn học cơ sở, hỗ trợ cho các môn học chuyên môn nghề Kế toán DN. Nói cách khác, dạy học môn LKT phải gắn với nghề Kế toán DN; dạy học môn LKT cho nghề Kế toán DN phải khác so với việc dạy học môn học này cho các nghề khác thuộc lĩnh vực kinh doanh và quản lý. Giáo viên phải giúp người học nhận

thức rõ những kiến thức LKT nào có liên quan mật thiết, trực tiếp đến các nội dung học tập ở các môn học chuyên môn nghề Kế toán DN. Có như vậy, người học mới được lĩnh hội những kiến thức LKT thiết yếu cho công việc của họ sau này.

Thứ hai, vì các kiến thức về LKT có liên quan mật thiết tới các nội dung dạy học thuộc các môn chuyên môn nghề Kế toán DN nên để nâng cao hiệu quả dạy học, cần phải tổ chức dạy học tích hợp. Việc này sẽ góp phần khắc phục các tồn tại trong quá trình đào tạo, đó là đào tạo các kiến thức, kỹ năng một cách rời rạc, không có hệ thống; người học được học nhiều kiến thức nhưng lại rất khó vận dụng trong thực tiễn.

III. KẾT LUẬN

Các kiến thức trong môn học LKT có liên hệ mật thiết với các nội dung dạy học trong các môn học chuyên môn nghề Kế toán DN. Do vậy, dạy học các kiến thức về LKT là một trong các điều kiện tiên quyết để quá trình dạy học các môn chuyên môn được hiệu quả. Người học được vận dụng kiến thức, rèn các kỹ năng nghề nghiệp, từ đó phát triển NLTH nghề Kế toán DN ở người học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Đỗ Mạnh Cường (2011), *Chuyên đề NLTH và DHTH trong đào tạo nghề*, Viện Nghiên cứu phát triển giáo dục chuyên nghiệp, Hà Nội.
- [2]. Nguyễn Đức Trí (1993), *Tiếp cận đào tạo nghề dựa trên NLTH và xây dựng tiêu chuẩn nghề*, Báo cáo tổng kết đề tài cấp bộ B93-38-24, Trung tâm Nghiên cứu đại học và giáo dục chuyên nghiệp, Hà Nội.